

Nieuwsbrief

IBW

4th trimester, 1st jaargang, oktober 1998

Vestiging Geraardsbergen
Gaverstraat 4
9500 Geraardsbergen
Tel.: (054) 43 71 11

Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
AMINAL

Vestiging Groenendaal
Duboislaan 14
1560 Groenendaal-Hoellaart
Tel.: (02) 657 03 86

Natuurvriendelijk herstel van oevertrajecten

De structuurdiversiteit van een natuurlijke waterloop resulteert in een groot aantal specifieke biotopen met elk hun eigen fauna en flora. Op natuurlijke oevers kan zich een waardevolle oevervegetatie ontwikkelen, met een duidelijke zonering in de overgang tussen land en water. Het belang van deze oevervegetatie voor watergebonden organismen is niet te onderschatten. Watervogels en vissen bv. hebben duidelijk nood aan vegetatierijke oevers. Al te dikwijls werden in het verleden - en worden nog steeds - waterlopen rechtgetrokken en opgestuwd, en worden het dwarsprofiel en de oever vastgelegd. Het natuurlijk karakter van de waterloop verdwijnt, alsook de levensgemeenschappen die er aan verbonden zijn.

Via natuurtechnische milieubouw wordt getracht hieraan tegemoet te komen. Maatregelen zoals hermeandering, het voorzien van bufferstroken, de aanleg van plasbermen en paaiplaatsen, het natuurvriendelijk beschermen en afschuinen van oevers worden meer en meer toegepast. Waterlopen kunnen opnieuw een meer natuurlijk verloop volgen en de verscheidenheid aan biotopen langs het water wordt hierdoor verhoogd.

Na dergelijke ingrepen op een waterloop blijft de grond vaak braak liggen. Wanneer hierbij een kansrijke uitgangssituatie voor de ontwikkeling van vegetatie wordt gecreëerd, kunnen zich vrij snel een aantal plantensoorten (pioniersplanten) vestigen. De vegetatie ondergaat spontaan een aantal opeenvolgende veranderingen, tot uiteindelijk een vrij stabiel ecosysteem bereikt wordt.

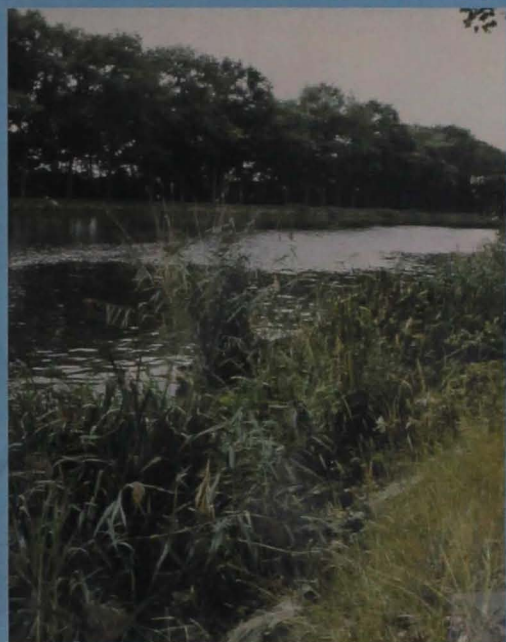
Het wachten op deze spontane ontwikkeling duurt echter vaak te lang: de kale oevers zijn immers niet bestand tegen erosie. Daarom wordt de braakliggende oeverstrook vaak beplant. In dit opzicht neemt de vraag naar oever- en watervegetatie steeds toe.

Binnen het project 'Natuurvriendelijk herstel van oevertrajecten' op het IBW wordt, in samenwerking met de afdeling Bos en Groen, getracht hieraan tegemoet te komen door onderzoek te verrichten naar de kweek van verschillende oeverplantensoorten en naar de efficiëntie van beplantingsmethoden en beplantingen op verschillende sites. De afdelingen binnen AMINAL kunnen daarom voorstellen voor het beplanten van oevers overmaken aan het IBW. Binnen de mogelijkheden van het project worden de voorstellen dan uitgewerkt. Alle aan te planten sites worden bezocht om de plantkarakteristiek van de site te evalueren en de aard van de beplanting zo goed mogelijk af te stemmen op het biotooptype. Hierbij worden de functies van het water in acht genomen, de actuele ontwikkeling van de (eventueel aanwezige) oevervegetatie, de resultaten van eerdere aanplantingen in de nabije omgeving, de mogelijke negatieve effecten van aanplantingen op het biotoop, de geschiktheid van de site voor de gevraagde vegetatie (helling van de oever, beschaduwing, waterdiepte, stroming, troebelheid van het water, ...), ... Pas wanneer de site geschikt bevonden wordt, kan de beplanting uitgevoerd worden. Bij de keuze van het plantmateriaal wordt rekening gehouden met de genetische herkomst ervan. Zaden (bv. Gele lis), zaadpluimen (bv. Riet) en wortelstokken (bv. Kalmoes) worden in de mate van het mogelijke in de nabije omgeving van de aan te planten site gewonnen, opgekweekt in serres op de viskwekerij 'De Volharding' te Rijkevorsel en dan later uitgeplant. Ook kunnen planten van ter plaatse overgeplant worden op dergelijke oever.

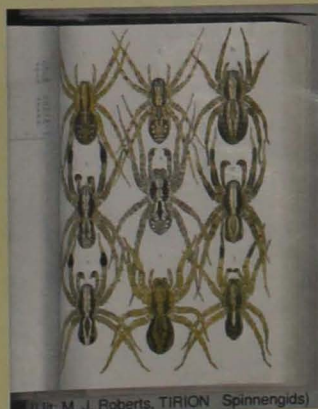
Dit jaar werden 38 voorstellen ter beplanting ingediend, meestal door Afdeling Bos en Groen en de Provinciale Visserijcommissies. Na een evaluatie van de sites konden er hiervan 26 beplant worden, in totaal met zo'n 7500 planten, voornamelijk Riet, Gele lis en Grote lisdodde.

Tot een paar jaar na de beplantingen is het aangewezen een regelmatige evaluatie uit te voeren. Deze kan ons leren welke plantensoorten zich het best in dergelijk biotoop kunnen handhaven en uitbreiden. Wanneer bepaalde soorten zich slechts moeizaam kunnen handhaven, wordt in een volgende aanplant deze soort gemeden en wordt gekozen voor soorten die het in het biotoop beter stellen.

Contactpersoon : Hilde Verbiest, tel.: (02)657 03 86 ; e-mail : Hilde.Verbiest@lin.vlaanderen.be

Is er nog leven in die bosbodem ?

Uit: M. J. Roberts, TIRION Spinnengids

Een gezonde bosbodem krioelt van de organismen. Heel wat ongewervelde diersoorten, van microscopisch kleine aaltjes tot loopkevers van enkele centimeters groot, leven in heel nauw contact met die bodem. Zij vervullen er vaak een essentiële rol en hun aanwezigheid en overleving wordt bepaald door tal van milieuv variabelen.

Die organismen kunnen heel wat (geïntegreerde) informatie verschaffen over de kwalitatieve eigenschappen van de bosbodems waarin ze leven. Bovendien is de studie van die populaties misschien wel een interessante invalshoek om de standplaats te typeren. Het bodemfaunaproject, gefinancierd door Afdeling Bos en Groen en gecoördineerd door het IBW, startte begin 1997. Momenteel is één jaarscyclus van tweewekelijkse vangsten afgerond in 50 zeer verscheiden bosbestanden in het Vlaamse Gewest.

De ongewervelden worden nu continu getriëerd en door een groot aantal specialisten van diverse universiteiten, wetenschappelijke instellingen en verenigingen op soort gebracht. Duizenden beestjes zorgen voor nog gigantisch veel werk ! Na de verwerking (eind '98 - zo hopen we) zullen belangrijke indicatorsoorten of -families uitverkoren worden om bij te dragen tot een biotische index, die als relatieve kwaliteitsmaat de toestand van een bosbodem aangeeft. Het systeem zal vervolgens getest worden voor toepassing op grote schaal in het standplaatsonderzoek van de Vlaamse bossen.

Contactpersoon: Bruno De Vos, tel.: (054) 43 71 20 ; e-mail: Bruno.Devos@lin.vlaanderen.be